

ПРОЧЕТЕНО ОТ НАС

снимка: Малинка Велинова
оформление: Теодора Цанкова

БЪЛГАРСКАТА ПОЕЗИЯ

ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ДЕСЕТ ГОДИНИ

РЕЦЕНЗИЯ¹

Юлиан Жилиев

Технически университет – София (България)

BULGARIAN POETRY OF THE LAST TEN YEARS

Yulian Zhiliev

Technical University of Sofia (Bulgaria)

jzhiliev@abv.bg

Книгата на Гергина Кръстева „Гласове и страници от вчера“ събира годишни критически обзори на българската лирика между 2012 и 2020 г., първоначално публикувани от авторката в сп. „Страница“. С основание научни рецензенти на текстовете в настоящото им издание са Пламен Дойнов и Йордан Ефтимов, литературни критици и историци, които в предишните десетилетия можаха да изпитат коварството и привлекателността на жанра литературен преглед, без видимо да паднат духом пред капризите на сезоните и четенето на „каквото Господ дал“. Но фактът, че в една и съща година (1973) се случва да излязат „До другата трева“ и „Неделен земетръс“ или пък (през 1989) „Обратното дърво“, „Опит за определение“, „Любов към природата“, „Палинодии“, „Смъртта на Тибалт“, „Появяване“, „Стихотворения“ и „Маски“, по-скоро предполага постоянна острота на критическото внимание, отколкото усъмняване във възможностите на календарния модел да различи и посочи значимото. Известно неудобство внася единствено презумпцията, че ако през последното десетилетие се бе повторила Алберт-Гечевата *annus mirabilis* (1910) с нейните „Легенди при Царевец“, „На Острова на блажените“, „Подир сенките на облаците“ и „Българска антология. Нашата поезия от Вазова насам“, навярно щяхме да очакваме днес от Гергина Кръстева

¹ Krasteva, Gergina. „Glasove i stranitsi ot vchera“, Plovdiv: Sdruzhenie Literaturna kashta, 2021. [Кръстева, Гергина. „Гласове и страници от вчера“, Пловдив: Сдружение Литературна къща, 2021.]

БЪЛГАРСКАТА ПОЕЗИЯ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ДЕСЕТ ГОДИНИ

многократно критическо изследване вместо фини пронивания в кратковременни „анализационни любопитства“. Никола Георгиев е цитиран и открито с мисълта, че „добрата литературна история не само описва литературния процес, но и се включва в него, става част от него“. Тъкмо това и прави книгата на Гергина Кръстева, улавяйки сред хаоса на последното десетилетие, сред „роенето“ и „жуженето“ на гласове и страници, разпилените съзвучия на подредеността (ако смея така да перифразирам набелязаните в предисловието цели и задачи).

Авторката искрено се надява, че наблюденията ѝ ще участват в изплитането на обща интерпретационна мрежа, която – и поради съвременността им – на свой ред ще ги превръща във все по-необходими занапред при конструирането на обзрим литературноисторически периметър. В това намерение проличава и една благородно дистанцирана от пристрастията на деня тълкувателска позиция, подкрепена от привличането на чужди оценки и мнения, само някои от които, бидейки менторски изречени и възвествяващо декретирани, развеселяват с оригиналната си несподелимост. А и критическите ѝ сетива мигновено реагират на изказвания, лансиращи появата на „невероятна“, „изключителна“ или „уникална“ книга, разпознавайки ги като сигурен знак за метаезикова употреба с магична функция и нулева рецептивна стойност. Отделен фокус на внимание през годините, обхванати в книгата на Кръстева, са дебютите (може би най-важният), излизането на втората или третата авторска стихосбирка, издателствата, списанията и електронните сайтове, публикуващи поезия, литературните анкети и престижните конкурси, които периодично повишават лирическия градус, а понякога пораждат и ценностни разноречия. Без непременно да се интересува от социологическия аспект на случващото се в/около поезията, авторката създава действително жива, релефна и пъстра картина на периода, обитаван от десетки лирически и критически имена, нерядко уловени в прекия им или задочен спор за „най-хубавото“ и все още далеч (с няколко паметни изключения) от своя остров в архипелага на умиротворените.

Естествено, не е тук мястото да вписвам собствените си предпочитания в панорамния пейзаж, представен в „Гласове и страници от вчера“, а и да бях го направил, те само биха се оказали в резонираща близост с критически остойностените от самата книга имена и поетики, при това някак ненаатрапливо и без обичайния шум, който редовно съпътства настояващите час по-скоро да бъдат чути и не чак толкова четени. Впрочем не очаквам, че наблюденията на Гергина Кръстева ще станат незаобиколима референция за бъдещи журиращи и любители на премиерни слова, но пък, от друга

страна, ми се струва несъмнено, че критическите ѝ рефлексии върху заглавията от последното десетилетие възвръщат предимствата на писането за поезия, не на обговарянето ѝ. А пред така консенсусно съграждания „обозрим периметър“ направо бих възкликнал: *Oh, I believe in yesterday.*